

Det er klart, at den kendsgerning, at vort samfund med industrialiseringen er blevet et arbejds-samfund, lægger det nært at lade formålet med at holde skole bestå i at give eleverne den viden og de færdigheder, der skal til for at de, når de forlader skolen, bliver i stand til at gennemgå den uddannelse, der er nødvendig for at udfylde en plads, og det vil sige en arbejdsplads, i samfundet. Skolen anses for at være til for at give eleven de nødvendige forudsætninger for videre uddannelse.

Sådan skrev K.E. Løgstrup i 1981. Tager vi ordet *industrialiseringen* væk og erstatter det med begreber som videns- eller servicesamfund, så kunne det være en tekst fra i går – bortset fra at Løgstrups sprog jo ikke lader sig fornægte. Debatten om forholdet mellem skolen og samfundet raser som aldrig før og netop den tanke, at skolen er til for arbejdsmarkedets skyld har i lang tid set ud til at være enerådende, især efter at Ove Kaj Pedersen, med begrebet *konkurrencestaten*, har udstukket rammerne for diskursen, som overskriften på en artikel i Asterisk nr 55 fra 2010 *Skolen skaber 'soldater' i nationernes konkurrence*, klart viser.

Men er det da ikke skolens hovedopgave? Løgstrup er ikke i tvivl, han fortsætter:

Det er også en af skolens opgaver, men ikke hovedopgaven. Vist bidrager skolen til den enkeltes uddannelse, direkte og indirekte, men formålet med at holde skole er det ikke.

Nej, selvfølgelig er det ikke skolens hovedopgave at uddanne arbejdskraft til konkurrencestaten, men det er selvfølgelig heller ikke skolens opgave at holde uddannelsesniveaue ned. Uddannelsesmæssig kvalitet er imidlertid svær at beskrive, fordi det omfatter en dybde, der går langt ud over, hvad vi kan lave simple test for. Uddannelsesmæssig kvalitet handler om faglighed og om denne fagligheds forbindelse til det liv vi har "med og mod hinanden" – for nu et blive i Løgstrupsporet. Dette liv er større end både skole og konkurrencestat tilsammen, hvilket jeg selvfølgelig hele tiden har været klar over. Lige før efterårsferien blev det imidlertid påtrængende for mig og dermed meget mere klart.

Anledningen var, at Laura – vores første barnebarn – skulle døbes og min nye værdighed som farfar tilsagde mig at sige noget til hende i den anledning. Selv om hun lytte opmærksomt så tror jeg ikke at hun fik det hele med, men så må jeg vel, om 13-14 år, når hun får bekræftet at være døbt, gentage det jeg sagde ved lejligheden.

Men hvad siger man til at dåbsbarn? Det var i disse overvejelser, at forholdet mellem skole og konkurrencestat trængte sig på og blev problematisk for mig.

Jeg er i dag 57 år og har vel et sted mellem fem og ti år tilbage af mit arbejdsliv. Tanken om pension ligger mig stadig meget fjern, men tiden går jo og en skønne dag vil arbejdslivet være forbi. Men hvad med Lauras arbejdsliv? Som det ser ud lige nu, så bliver vi længere og længere tid på arbejdsmarkedet, så mon ikke hun kan se frem til en pensionsalder (hvis der altså er sådan noget til den tid) på omkring 70! Sikke en dåbstale det ville kunne blive.

Kære Laura. Velkommen til verden! Jeg har regnet ud, at du kan se frem til at blive pensioneret i 2085. Inden da skal du i skole, hvor du skal tilegne dig mellem 12.000 og 15.000 læringsmål, som du for en stor dels vedkommende skal kunne stå inde for gennem test. Helt centalt for dine muligheder på arbejdsmarkedet bliver dine kundskaber i engelsk og kinesisk og du vil fra dine første dage i skolen lære, at tanker gerne skal omsættes til produkter og produkter til penge. Dine evner hertil vil bestemme din fremtid og du skal vide, at vi stoler på dig og forventer, at du hurtigt indser at det ikke blot er til dit eget bedste, men at dine forældre og os bedste-forældre er afhængige af din succes i livet. Din succes skal nemlig sikre os i vor uproduktive alderdom. Vi vil hjælpe dig så godt vi kan og vil forsøge at skaffe dig de bedste psykologer, når du er ved at segne under presset. Måske skulle du ligefrem læse psykologi, det er ikke sikkert du finder det spændende, men der vil være penge i det, for der bliver brug for mange psykologer, sådan som vi behandler menneskerne i vor samfund.

Vi skal leve af dine gode ideer og hver gang du kan få en rigtig god ide, hver gang du udtænker noget, som vi kan producere bedre og billigere end kineserne, så vil det gavne dig og os – og på tilsvarende måde skade familier og samfund andre steder i verden ...

Hov, der kammede dåbstalen vist over! Dette er imidlertid konkurrencens logik: Man kan kun vinde ved at slå andre. Lykkes det os at skabe en vinderkultur her, så skaber vi samtidig tabere andre steder. Hvor logisk konkurrencestaten end forekommer os, så er den sin egen undergang. Der må være bedre måder at indrette sit liv og den globale økonomi på. Hvor rigtig en sådan dåbstale end ville være, så må der derfor også være sandere måder at tale. Jeg afstod derfor fra den tale og holdt i stedet for følgende:

Lauras barnedåb 11. oktober 2015

AV! Det er mit allerfarligste sted!

*Av hvor gik det altså ondt
i min lille fod
den gang at du trådte der
hvor jeg altså stod
av, det gør ondt
det er lige der
ikke røre
ka' du så la' vær
det er mit allerfarligste sted*

Kære Laura

Det var en sang fra dine forældres barndom – og de kan den, jeg er sikker på, at du kan få dem til at synge den, lige som de kan synge om ...

*Knirkende sne under medernes hvislende lyd
Vi er afsted
Halsende hunde med haler der logrer af fryd
Vi' afsted
Frostklare luft, den skæreste duft
Bølgende nordlys der tænder sig selv
Kursen er lagt, skaglerne strakt
Hen over isen og pisken slår smæld*

(Jeg havde egentlig planlagt at synge risengrødsangen:

*Det er risengrød (smask)
der gør næsen rød (smask)
og kanel blir strøed
det gør skorpen sprød
grød skal være blød og ikke tør.*

... men da festen blev holdt i Det Nordatlantiske Hus, hvor der stod en rigtig hundeslæde i lokalet, så måtte jeg hurtigt finde den anden tekst – som jeg ikke lige kunne huske.)

Dengang jeg var barn, da sang vi en vuggeviser med denne tekst ...

*Sov sødt, lille Jumbo, dit lille pus!
slet intet min ven skal du mangle,
i morgen får du en niggerdreng,
og ham kan du bruge som rangle.*

Men den slags må man slet ikke synge i dag – hvorfor skal jeg fortælle en anden dag.

Nå – til dagens begivenhed!

Du er blevet døbt i Hans Tausens Kirke! Hvor fint kan det være? Selvfølgelig i Hans Tausens Kirke, han var jo fynbo lige som du er. Født ude i Birkende her på Fyn og han endte sine dage, der hvor din farmor og farfar senere mødte hinanden – i Ribe, hvor han var den første lutherske biskop.

*Men mer end alle bisper i Dannemarks land
hin bondesøn han sørged for kvinde og mand.
Ret aldrig hans navn skal i danske hjerter dø,
så længe der ringer en klokke over ø.*

På vej fra kirken kørte vi ad Ambrosius Stubs gade, hvor vi, hvis vi så godt efter, måske kunne ...

*Se fuglene i flokketal
i luftens vide sommersal;
her flyver en
jo med sin gren,
en anden sanker hår og strå
så små.*

Og så ned ad Christen Kolds Gade! Når du bliver ældre skal jeg fortælle dig om Christen Kold. Ham kender jeg nemlig særdeles godt. Jeg skal fortælle dig *Historien om Lille Mis*, der skal lære at fange mus og når du bliver endnu ældre skal jeg vise dig Kolds skole ude i Dalum. Hos Kold startede de hver morgen med at synge Grundtvigs sang *Udrundne er de gamle dage*, men de sang den nu på *Stå op og slå på dine strenge*, for Carl Nielsen, hvis melodi vi bruger i dag, var dårlig nok født dengang. Når de skulle synge den, så var det fordi den sang fortalte noget vigtigt:

(Stå op og slå ...)
*Hvor graven kastes vuggen gynger
og liv udsletter dødens spor...*

Alle andre ville skrive: *Hvor vuggen gynger graven kastes* – at døden udsletter livet. Alle andre, men ikke Grundtvig. Han ved, at livet vinder over døden.

Og det er dig, han skrev om – dig de sang om ude i Dalum. Det er dig der, men din tilstedeværelse viser, at livet vinder over døden. På trods af at du har tre oldeforældre tilstede her i dag – og har en oldefar mere – og at alle dine fire bedsteforældre er her (da jeg blev døbt, var der ingen oldeforældre og kun tre bedsteforældre med) – på trods af, at vi gamle holder lidt endnu, så går det ned ad bakke for os, men op ad bakke for dig. Liv vil nemlig fortsat udslette dødens spor!

Så viseligt er livet, at ...

*Tider skal komme,
tider skal henrulle,
slægt skal følge slægters gang;
aldrig forstummer
tonen fra Himlen
i sjælens glade pilgrimssang.*

Pilgrimssang! Din oldefar Carl, der sidder derovre, plejer at skrive pilgrimssange ved denne slags begivenheder – sange om livsvandringen. Han har ikke gjort det til i dag, men din far vil kunne fortælle dig om det. Du er kun lige begyndt din vandring, så sangen ville endnu være kort ...

A. B. C. D.
Lyset at se. ...

Lyset at se! Det er så fantastisk, at du er her. Vi er så glade og samtidig undrer vi os over endnu et lille under, og forstår det ikke helt. Jo, den biologiske forklaring kan vi forstå (sådan da), men livsunderet. Vi forstår det ikke, hvor kommer livet egentlig fra, Ja ...

*Hvad mon man er
før man blir til
Et stjernesud,
et puslespil?
En tanke-torsk
en gulerod?
Man må for fa´en ha´ været nogen!*

Fordi vi ikke forstår noget, fordi livet er en gave, fordi DU er en gave, så er du blevet døbt i dag. Døbt til at tilhøre den korsfæstede, men opstande (livet vinder over døden) – altså døbt til livet.

Vi var vidne til det, vi både så, hørte og sang, at ...

*Guds fingre grande
slog kors for din pande,
Guds Enbårnes røst
slog kors for dit bryst,
thi skal ingen djævel dig skade;
nu kan i din dåb
med saligheds håb
din sjæl og dit hjerte du bade.*

Det er jo underligt, dette menneskeliv, eller under-ligt. Det er u-forståeligt og gåde-fuldt, som alle de andre kunstværker vi ikke forstår, men som vi undres og glædes over, fordi det indholder ...

*tankens hemmeligste susen,
elskovsblikkets tavse sprog,
lærkens sang og bækkens brusen, -
alt er kunstens lærebog.*

Tillykke med din dåb, Laura!

Og så kunne læreren i mig jo have fortalt, at jo mere man undres og jo mere man prøver at forstå alt det, der er omkring en – jo større bliver det. Jeg kunne have fortalt, at fagligheden er vejen til livsglæden og at skole derfor er en velsignelse, der vil komme ethvert barn – og dets omverden – til nytte, men det glemte jeg altså.

Mon ikke Laura selv erfarer det, når hun bliver lidt ældre.

Der blev i dåbstalen sunget uddrag af følgende sange:

Mit allerfarligste sted	af Elin Bing/Aske Bentzon
Hundeslædesang	Flemming Jensen/ Hans Dal
Elefantens vuggevis	Mogens Jermiin Nissen/Harald H. Lund
På Tave Bondes ager	B. S. Ingemann/ <i>folkemelodi</i>
Den kedsom vinter gik sin gang	Ambrosius Stub/Oluf Ring
Udrundne er de gamle dage	N.F.S. Grundtvig/Carl Nielsen/ <i>Hamburg</i>
ABC-Visen	Mogens Lorentzen/August Pohlenz
Den røde tråd	Shu-bi-dua
Sov sødt barnlille	N.F.S. Grundtvig/Thomas Laub
Derfor kan vort øje glædes	Chr. Richardt/Carl Nielsen